

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (kilencedik tanács)

2013. június 20.*

„Letelepedés szabadsága — Korlátozások — Az anyavállalatok egyetemleges felelőssége a leányvállalataik hitelezőivel szemben — A más tagállamban székhellyel rendelkező anyavállalatok kizárása — Korlátozás — Hiány”

A C-186/12. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunal Judicial de Braga (Portugália) a Bírósághoz 2012. április 23-án érkezett, 2012. március 14-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Impacto Azul Lda**

és

a **BPSA 9 – Promoção e Desenvolvimento de Investimentos Imobiliários SA,**

a **Bouygues Imobiliária – SGPS Lda,**

a **Bouygues Immobilier SA,**

Aniceto Fernandes Viegas,

Óscar Cabanez Rodriguez között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (kilencedik tanács),

tagjai: J. Malenovský tanácselnök, U. Løhmus (előadó) és A. Prechal bírák,

főtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Impacto Azul Lda képviselőjében B. Faria és A. Coelho Rocha advogados,
- a BPSA 9 - Promoção e Desenvolvimento de Investimentos Imobiliários SA képviselőjében M. Marques Mendes, P. Vilarinho Pires és A. Dias Henriques advogados,

* Az eljárás nyelve: portugál.

- a portugál kormány képviseletében L. Inez Fernandes és C. Antunes, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében P. Guerra e Andrade és I. Rogalski, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az EUMSZ 49. cikk értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet az egyrészt az Impacto Azul Lda (a továbbiakban: Impacto Azul), másrészt a BPSA 9 - Promoção e Desenvolvimento de Investimentos Imobiliários SA (a továbbiakban: BPSA 9), a Bouygues Immobiliária - SGPS Lda, (a továbbiakban: SGPS) és a Bouygues Immobilier SA (a továbbiakban: Bouygues Immobilier), valamint másodlagosan A. Fernandes Viegas et Ó. Cabanez Rodriguez között, az Impacto Azullal kötött szerződés BPSA 9 részéről történő teljesítésének elmaradása tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő.

A portugál jog

- 3 A gazdasági társaságokról szóló törvénykönyv (Código das sociedades comerciais, a továbbiakban: CSC) VI. címének 481. cikke a következőképpen rendelkezik: „E cím hatálya

(1) A jelen cím a sociedades por quotas [korlátolt felelősségű társaságok], sociedades anónimas [részvénytársaságok] és sociedades em comandita por acções [a betéti társaságok és a részvénytársaságok sajátosságait ötvöző vegyes jellegű társaságok] közötti viszonyokra alkalmazandó.

(2) A jelen cím kizárólag a Portugáliában székhellyel rendelkező társaságokra alkalmazandó [...]

[...]”

- 4 A CSC 482. cikke a következőket tartalmazza:

„A jelen törvény alkalmazásában kapcsolt vállalkozásoknak tekintendők:

[...]

- c) az irányítási viszonyban álló társaságok,
- d) a csoportviszonyban álló társaságok.”

- 5 A CSC 488., 489., 492. és 493. cikkéből következően két társaság akkor áll csoportviszonyban, ha egyik az akár előbb, akár később létrejött másik felett teljes irányítást gyakorol (e szempontból nincs jelentősége annak, hogy az egyik társaságot a másik előtt alapították), vagy önálló társaságokként abban állapodnak meg, hogy egységes és közös irányító szervet hoznak létre (paritásos csoport), vagy akár önálló, akár nem önálló társaságként az egyik a másikra bízva tevékenységének irányítását (alárendeltségi viszony).

6 A CSC 491. cikke szerint:

„Az 501–504. cikk rendelkezései, valamint az e cikkek alapján alkalmazandó rendelkezések alkalmazandók a teljes irányítási viszony keretében létrehozott csoportokra is.”

7 A CSC 501. cikke értelmében:

„(1) Az anyavállalat vállalja a leányvállalatnak az irányítási megállapodás megkötését megelőzően és követően keletkezett kötelezettségeit az e megállapodás időtartamának lejártáig.

(2) A kötelezettségek anyavállalat általi teljesítését csak a leányvállalat erre való felszólításától számított harminc nap elteltével lehet követelni.

(3) A leányvállalattal szembeni végrehajtható okirat nem hajtható végre az anyavállalattal szemben.”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 8 Az Impacto Azul portugál korlátolt felelősségű társaság, amelynek gazdasági tevékenysége többek között ingatlanok vételéből és eladásából áll. A BPSA 9, az SGPS és a Bouygues Immobilier korábban tagja volt a Bouygues multinacionális ingatlanfejlesztő csoportnak, és ténylegesen a CSC 488. és 489. cikkének értelmében vett, teljes irányítási jogviszonyon alapuló csoportként működött. Ugyanis a portugál BPSA 9 társaság 100%-os tulajdonosa a szintén Portugáliában székhellyel rendelkező SGPS volt, amely felett pedig a francia Bouygues Immobilier társaság teljes irányítási jogkörrel rendelkezett, amely anyavállalat így a csoport valamennyi tagját irányította.
- 9 2006. július 28-án az Impacto Azul és a BPSA 9 adásvételi kötelezettségvállalási szerződést (a továbbiakban: szerződés) kötött, amelynek értelmében az Impacto Azul kötelezettséget vállalt arra, hogy elad a BPSA 9-nek egy új ingatlant, a BPSA 9 pedig arra, hogy azt megveszi tőle. Az Impacto Azul szerint a BPSA 9 nem teljesítette szerződéses kötelezettségeit. Ugyanis a Bouygues Immobilier a gazdasági válság és a kedvezőtlen körülmények hatására úgy döntött, hogy lemond a projektről, és így az Impacto Azulnak kellett viselnie az e lemondással okozott kárt.
- 10 A BPSA 9-cel való ezen jogvita egyezség útján történő rendezésére tett kísérletet követően az Impacto Azul felelősség megállapítása iránti keresetet indított e társaság ellen a Tribunal Judicial de Braga előtt a vele kötött szerződés nemteljesítése miatt.
- 11 E kereset keretében az Impacto Azul többek között azzal érvel, hogy a szerződés megsértése az anyavállalatoknak a leányvállalataik kötelezettségeiért való, a CSC-nek a 491. cikkével összefüggésben értelmezett 501. cikke szerinti egyetemleges felelőssége alapján elsődlegesen az SGPS-nek és a Bouygues Immobilier-nak mint anyavállalatoknak tudható be.
- 12 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az alapeljárás alperesei arra hivatkoztak, hogy egyrészt a Bouygues Immobilier nem rendelkezett teljes irányítási jogkörrel a BPSA 9 és az SGPS felett, márpedig e jogkör lényeges alaki kritériuma a vállalatcsoportok felelősségére vonatkozó, a CSC 491. cikkében szereplő szabályozás alkalmazásának, másrészt a CSC 501. cikkében szereplő szabályozás az ügyükre nem alkalmazandó, tekintettel a CSC 481. cikkének (2) bekezdésére, amely kizárja az említett szabályozásnak a más tagállamban székhellyel rendelkező anyavállalatokra való alkalmazását. Mivel a Bouygues Immobilier székhelye Franciaországban van, nem tartozhat felelősséggel a BPSA 9 hitelezőivel szemben.
- 13 Mivel az említett kizárás eltérő bánásmódot eredményez a Portugáliában, illetve a más tagállamban székhellyel rendelkező anyavállalatok között, az Impacto Azul az EUMSZ 49. cikk megsértésére hivatkozik.

- 14 A kérdést előterjesztő bíróság számára kétséges a szóban forgó portugál szabályozásnak az uniós joggal való összeegyeztethetősége, és úgy ítéli meg, hogy az elé terjesztett jogvita megoldása az uniós jog értelmezésétől függ.
- 15 Ilyen körülmények között a Tribunal Judicial de Braga felfüggesztette az eljárását, és előzetes döntéshozatal céljából az alábbi kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Ellentétes-e [az uniós] joggal, pontosabban az EUMSZ 49. cikkel – az e normának az Európai [Unió] Bírósága által adott értelmezése alapján – a más tagállamban letelepedett vállalkozásoknak a CSC 501. cikkében megállapított szabályozás hatálya alóli, a CSC 481. cikke (2) bekezdésének rendelkezései szerinti kizárása?”

A Bíróság hatásköréről és az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

- 16 A BPSA 9 előzetesen egyrészt azt a kérdést hozza fel, hogy van-e a Bíróságnak hatásköre az EUMSZ 49. cikkről dönten, mivel az alapjogvita tisztán belső helyzetre vonatkozik, másrészt azt, hogy elfogadható-e az előzetes döntéshozatal iránti kérelem, különösen mivel nem egyértelmű, hogy a kérdés releváns-e a jogvita megoldásának szempontjából.
- 17 Azon érvet illetően, hogy az alapeljárás tárgyát képező jogvita tisztán belső helyzetre vonatkozik, a Bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy rendelkezik-e hatáskörrel az említett rendelkezés értelmezésére (lásd ebben az értelemben a C-380/05. sz. Centro Europa 7 ügyben 2008. január 1-jén hozott ítélet [EBHT 2008., I-349. o.] 64. pontját, a C-384/08. sz., Attanasio Group ügyben 2010. március 11-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-2055. o.] 22. pontját, valamint a C-245/09. sz. Omalet-ügyben 2010. december 22-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-13771. o.] 10. pontját).
- 18 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bíróság megállapította hatáskörének hiányát arra az esetre vonatkozóan, amikor nyilvánvaló, hogy nem alkalmazható az az uniós jogi rendelkezés, amelynek értelmezését a Bíróságtól kéri, (a C-567/07. sz. Woningstichting Sint Servatius ügyben 2009. október 1-jén hozott ítélet [EBHT 2009., I-9021. o.] 43. pontja és a fent hivatkozott Omalet-ügyben hozott ítélet 11. pontja).
- 19 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUM-Szerződésnek a letelepedés szabadságára vonatkozó rendelkezéseit nem lehet alkalmazni olyan helyzetekre, amelyek mindegyik eleme egyetlen tagállamra korlátozódik (lásd ebben az értelemben a C-54/88., C-91/88. és C-14/89. sz., Nino és társai egyesített ügyekben 1990. október 3-án hozott ítélet [EBHT 1990., I-3537. o.] 11. pontját, a C-134/94. sz. Esso Española ügyben 1995. november 30-án hozott ítélet [EBHT 1995., I-4223. o.] 17. pontját, valamint a C-389/05. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2008. július 17-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-5397. o.] 49. pontját).
- 20 Tény, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy az Impacto Azul, a BPSA 9 és az SGPS székhelye Portugáliában van, továbbá az alapeljárásban szóban forgó szabályozás kizárólag e tagállamban alkalmazandó. Mindazonáltal az a tény, hogy a Bouyges Immobilier Franciaországban letelepedett anyavállalat, főszabály szerint lehetővé teszi, hogy az ügy egyik elemét határokon átnyúlónak tekintsük, ami által megvalósul a Szerződésben a szabad mozgással kapcsolatban garantált jogok előfeltétele. Következésképpen nem lehet úgy tekinteni, hogy a kérdés tisztán belső helyzetre vonatkozik, amint azt a BPSA 9 állítja.
- 21 A Bíróságnak tehát van hatásköre a kérdés megvizsgálására.

- 22 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságát illetően a BPSA 9 azt állítja, hogy a Bíróságnak feltett kérdés nem releváns, sőt hipotetikus, továbbá az azt előterjesztő bíróság nem szolgáltat elegendő ténybeli és jogi elemet ahhoz, hogy meg lehessen győződni arról, hogy az EUMSZ 49. cikk értelmezése szükséges-e az alapjogvita megoldásához.
- 23 Egyrészt a BPSA 9 azt állítja, hogy nincs jelentősége annak, hogy a CSC 501. cikke összhangban van-e az EUMSZ 49. cikkel, mivel a jelen ügyben alkalmazandó portugál jog alapján a három érintett társaság nem alkot teljes irányítással létrehozott csoportot. Márpedig szerinte a nemzeti bíróság e tekintetben még nem határozott.
- 24 Másrészt a BPSA 9 azzal érvel, hogy a CSC 501. cikke (2) bekezdésének a 491. cikkével összefüggésben való alkalmazásából az következik, hogy a leányvállalat kötelezettségeinek az anyavállalat által történő vállalása nem követelhető a leányvállalat teljesítésre való felszólításától számított harminc nap elteltéig, amely határidőt a jelen ügyben nem tartották be.
- 25 Szerinte ebből az következik, hogy az alapügyben a Bouygues Immobilier a székhelyétől függetlenül nem tartozik felelősséggel.
- 26 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az EUMSZ 267. cikkel bevezetett eljárás a Bíróság és a nemzeti bíróságok közötti együttműködés eszköze, amelynek révén az előbbi az uniós jog értelmezéséhez megadja azokat a támpontokat, amelyek szükségesek az utóbbiak által eldöntendő jogvita megoldásához (lásd különösen a C-83/91. sz. Meilicke-ügyben 1992. július 16-án hozott ítélet [EBHT 1992, I-4871. o.] 22. pontját, a C-445/06. sz., Danske Slagterier ügyben 2009. március 24-én hozott ítélet [EBHT 2009., I-2119. o.] 65. pontját, valamint a C-307/10. sz. The Chartered Institute of Patent Attorneys ügyben 2012. június 19-én hozott ítélet 31. pontját).
- 27 Ezen együttműködés keretében vélelmezni kell az uniós jogra vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát. A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróságok által előterjesztett kérelmet, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adjon (lásd különösen a C-94/04. és 202/04. sz., Cipolla és társai egyesített ügyekben 2006. december 5-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-11421. o.] 25. pontját, a C-570/07. és C-571/07. sz., Blanco Pérez és Chao Gómez egyesített ügyekben 2010. június 1-jén hozott ítélet [EBHT 2010., I-4629. o.] 36. pontját, valamint a fent hivatkozott The Chartered Institute of Patent Attorneys ügyben hozott ítélet 32. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).
- 28 A jelen esetben azonban nem ez a helyzet. Tény ugyan, hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozat tömören adja meg a Bíróságnak a ténybeli és jogi elemekkel kapcsolatos információkat, ezzel együtt ezen elemek nyilvánvalóan kapcsolatban vannak az alapjogvita tárgyával, és – amint az a jelen ítélet 8–13. pontjából kitűnik – lehetővé teszik az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tartalmának és a háttérét alkotó összefüggéseknek a meghatározását. Az említett határozat továbbá egyértelműen megjelöli azokat az okokat is, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróság úgy gondolta, hogy az ítéletének meghozatalához az EUMSZ 49. cikk értelmezésére van szükség.
- 29 Ezenfelül nem tűnik úgy, hogy az uniós jog kért értelmezése nincs összefüggésben az alapjogvitában felmerült kérdéssel, vagyis azzal, hogy a francia Bouygues Immobilier társaság felelősséggel tartozik-e a BPSA 9 hitelezővel szemben.
- 30 A fentiekből következően az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 31 Kérdésével az azt előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy ellentétes-e az EUMSZ 49. cikkel az olyan nemzeti szabályozás – mint amely az alapeljárásban szerepel –, amely kizárja az anyavállalatok leányvállalataik hitelezőivel szembeni egyetemleges felelősségére vonatkozó elv alkalmazását a más tagállamban székhellyel rendelkező anyavállalatokra.
- 32 E ponton emlékeztetni kell arra, hogy a valamely tagállam jogszabályainak megfelelően létrehozott azon társaságok számára, amelyek létesítő okirat szerinti székhelye, központi ügyvezetése vagy üzleti tevékenységének fő helye az Európai Unió területén található, a letelepedés szabadsága magában foglalja, hogy jogosultak tevékenységüket az érintett tagállamban leányvállalat, fióktelep vagy képviselő útján is gyakorolni (a C-471/07. sz., Keller Holding ügyben 2006. február 23-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-2107. o.] 29. pontja, a C-414/06. sz. Lidl Belgium ügyben 2008. május 15-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-3601. o.] 18. pontja és a C-418/07. sz. Papillon-ügyben 2008. november 27-én hozott ítélet [EBHT 2008., I-8947. o.] 15. pontja).
- 33 Az EUMSZ 49. cikk előírja a letelepedés szabadsága korlátozásainak megszüntetését. A Szerződés letelepedés szabadságára vonatkozó rendelkezéseinek a szövegük szerint az a célja, hogy a fogadó tagállamban biztosítsa a nemzeti bánásmódot. Ezenfelül az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az EUMSZ 49. cikkel ellentétes minden olyan nemzeti intézkedés – legyen bár az állampolgárságtól függetlenül alkalmazandó –, amely alkalmas arra, hogy megzavarja vagy kevésbé vonzóvá tegye a Szerződés által biztosított letelepedési szabadságnak az Unió polgárai általi gyakorlását (lásd ebben az értelemben a C-371/10. sz. National Grid Indus ügyben 2011. november 29-én hozott ítélet [EBHT 2011., I-12273. o.] 35. és 36. pontját, valamint a C-84/11. sz., Susisalo és társai ügyben 2012. június 21-én hozott ítélet 31. pontját).
- 34 Az alapeljárásban szóban forgó portugál szabályozás szerint az anyavállalatok portugál leányvállalataik hitelezővel szembeni egyetemleges felelősségének rendszere nem alkalmazandó a más tagállamban székhellyel rendelkező anyavállalatokra. Ennélfogva meg kell vizsgálni, hogy e szabályozás az EUMSZ 49. cikk értelmében vett korlátozásnak minősül-e.
- 35 Meg kell állapítani, hogy mivel nem került sor a vállalatcsoportokra vonatkozó szabályok uniós szinten való harmonizálására, főszabály szerint továbbra is a tagállamok rendelkeznek hatáskörrel a kapcsolt társaságok adósságaira alkalmazandó jogszabályok megállapítására. Ennek megfelelően a portugál jog kizárólag a Portugáliában székhellyel rendelkező anyavállalatok tekintetében rendelkezik az anyavállalatoknak a leányvállalataik hitelezőivel szemben fennálló egyetemleges felelősségéről. Márpedig, amint azt a Bizottság joggal megállapítja, olyan körülmények között, mint amilyenekről az alapeljárásban szó van, az EUMSZ 49. cikkel nem ellentétes, ha valamely tagállam jogszerűen javíthatja a területén működő vállalatcsoportok követeléseinek sorsát (lásd analógia útján a 237/82. sz., Jongeneel Kaas és társai ügyben 1984. február 7-én hozott ítélet [EBHT 1984., 483. o.] 20. pontját).
- 36 Ugyanis az olyan rendszer más tagállamban letelepedett vállalkozásokra való alkalmazásának kizárása, mint amely a CSC 501. cikkében szerepel, egy olyan rendszer alapján, mint amely a CSC 481. cikkének (2) bekezdésében szerepel, nem teszi kevésbé vonzóvá a letelepedés Szerződésben garantált szabadságának a más tagállamban székhellyel rendelkező anyavállalatok általi gyakorlását.
- 37 Mindenesetre hangsúlyozni kell, hogy a Portugál Köztársaságtól eltérő tagállamban letelepedett anyavállalatoknak lehetőségük van arra, hogy szerződésben a leányvállalataik adósságáért való egyetemleges felelősségi rendszert vezessenek be.
- 38 Ennélfogva a Portugál Köztársaságtól eltérő tagállamban letelepedett anyavállalatokkal való bánásmódot illetően meg kell állapítani, hogy az olyan nemzeti szabályozás, mint amely az alapeljárásban szerepel, nem jelenti a letelepedés szabadságának EUMSZ 49. cikk értelmében vett korlátozását.

- 39 A fentiek alapján a feltett kérdésre azt kell válaszolni, hogy nem ellentétes az EUMSZ 49. cikkel az olyan nemzeti szabályozás – mint amely az alapeljárásban szerepel –, amely kizárja az anyavállalatok leányvállalataik hitelezőivel szembeni egyetemleges felelősségére vonatkozó elv alkalmazását a más tagállamban székhellyel rendelkező anyavállalatokra.

A költségekről

- 40 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (kilencedik tanács) a következőképpen határozott:

Az EUMSZ 49. cikket úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás – mint amely az alapeljárásban szerepel –, amely kizárja az anyavállalatok leányvállalataik hitelezőivel szembeni egyetemleges felelősségére vonatkozó elv alkalmazását a más tagállamban székhellyel rendelkező anyavállalatokra.

Aláírások